Nauka

o ženských pracích ručních

v otázkách.

Sestavila

V. Lužická.

Sešit pátý:

Siťování a prošívání v siťovině.

(S vyobrazeními.)

V PRAZE.

Nákladem Karla Bellmanna.

1887.

Siťování a prošívání v siťovině.

1. Co jest siťování?

Siťování jest volné pletivo prolamované, kterým sítě na ryby v jemné niti napodobí se, odkudž též název této práce odvozujeme.

2. Kterak siťování vyvozuje se?

Siťování vyvozuje se z volných obloučků nití, které uzlíkem zadrhují, a k sobě opět připojují se.

3. Co jest základem práce?

Základem práce jest dlouhá smyčka a uzlík, který smyčku zadržuje.

4. Z čeho siťujeme?

Siťujeme z nití vláken všech, ano i z motouzu a šňůrek; ale dbáme vždy, aby niť byla měkká, pružná, rovná, pevná, a nebyla příliš kroucená. Niť hedbávnou za práce navlhčujeme, by uzlíky neroztahovaly se.

5. Jakých nástrojů třeba k siťování?

K siťování třeba nám: jehly siťovací, válečku a podušky.

6. Co jest jehla siťovací?

Jehla siťovací jest kus drátu buď mosazného, buď ocelového, jejž zastane též z kosti nebo ze dřeva vysoustrovaná tenká hůlka.

Jehla jest na obou koncích rozpoltěná a po způsobu vidličky do dvou zoubků uprostřed rozevřená, a na špičkách súžená. Obraz čís. 1.

Obraz čís. 1.

Jehlice jsou různé síly. Čím silnější niť, tím silnější též beřeme jehlice. Taktéž řídíme se vzorem, aniž bychom braly zřetele k síle nitě. Některé půdy a vzory vyžadují i dva druhy jehel.

7. K čemu jehla slouží nám?

Na jehlu navíjíme niť. Jehlou siťujeme, zadrhujíce pomocí její niť do uzlíku.

8. Kterak niť navíjí se? Obraz čís. 5.

Niť navíjíme vždy za zubce jednoho a opět druhého konce, takže niť po jehle dolů a zase nahoru táhne se. Obraz čís. 5

Nitě nesmíme však navíjeti příliš mnoho, ale vždy jen tolik, kolik třeba, aby jehla skrze oka siťovací snadně přecházela.

9. Co jest váleček? Obraz čís. 5., čís. 6. a čís. 7.

Váleček jest hůlka dřevěná nebo koštěná, dobře hlazená a rovná. Válečky jsou různé tloušťky a volba řídí se nití, drobností sítě a vzorem. Někdy nám třeba dvou i tří válečků pro jeden vzor. Váleček tenký zastoupí též silná ocelová jehlice pro pletení vlnou.

10. K čemu váleček slouží nám?

Váleček slouží k tomu, by niť na něj navinula a tímto ovinutím smyčka vyvodila se, kterou nad ním v uzlík zadrhneme. Obraz čís. 3.

11. Co jest uzlík?

Uzlík jest smyčka zadrhnutá. Uzlíkem dva konce spojují se, anebo dvě nitě k sobě připojují se. Obraz čís. 2., čís. 3. a

Obraz čís. 2.

Obraz čís. 3.

čís. 4. Poslednější druh uzlíku základem jest siťování a nazývá se též uzlík křížový. Obraz čís. 3. Jelikož uzlík ze smyčky povstává, skládá se siťování ze dvou smyček: jedné volné a druhé zadrhnuté.

Obraz čís. 4.

12. Co vyvodíme, když váleček jednou obtočíme nití a nad ním zadrhneme uzlík?

Tímto výkonem usiťujeme jedno oko.

13. Kterak siťujeme?

Než siťujeme uděláme si ze šňůrky, nebo silné dlouhé nitě velkou smyčku na 15—30 cm, jejíž konce pevně svážeme. Tuto smyčku přišpendlíme silným špendlíkem k podušce a přivážeme k ní nit na jehle navinutou, načež začneme pracovati. Na tuto smyčku první řadu ok navlékáme. První řada začínáním nazývá se.

14. Jaká jest poduška?

Poduška jest obyčejná, jakéž při šití upotřebujeme; ale mnohem těžší, nebo tíže jest hlavním při ní. Proto do ní kus olova dává se.

15. Jaké postupy pozorujeme při siťování ok?

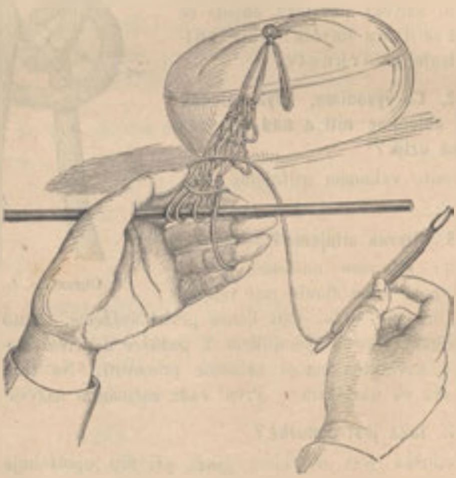
Při siťování ok pozorujeme tyto postupy:

a) položení válečku;
b) držení jehly;
c) ovinutí nitě do první smyčky volné;
d) utvoření druhé smyčky pro uzlík;
e) vpíchnutí jehly do smyčky;
f) vytahování jehly;
g) vypouštění nitě;
h) zadrhnutí uzlíku.

16. Kterak při těchto postupech vedeme si?

Při těchto postupech vedeme si takto:

a) Položení válečku. Majíce niť u smyčky velké přivázanou, vezmeme váleček do ruky levé a položíme jej vodorovně

Obraz čís. 5.

podél ukazováku, palcem jej přidržujíce, při čemž ostatní prsty roztáhneme. Obraz čís. 5.

b) D r ž e n í j e h l y. Jehlu vezmeme do ruky pravé mezi palec a ukazováček.

c) O v i n u t í n i t ě d o p r v n í s m y č k y v o l n é. Nit s hora dolů přes váleček položíme, a ovineme ji kolem něho i kol 2., 3. a 4. prstu, načež ji ku levé straně pod palec přehodíme, kterýmž ji přidržíme. Obraz čís. 5.

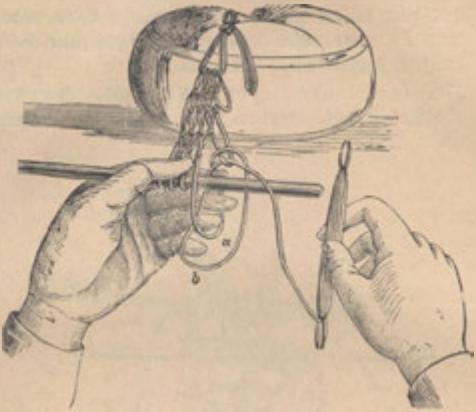
d) U t v o ř e n í d r u h é s m y č k y. Nit od palce táhneme nahoru, a odtamtud dolů, abychom takto utvořili kruh kolem ruky. Obraz čís. 6.

Obraz čís. 6.

e) V p i c h n u t í j e h l y. Siťovací jehlou, kterou držíme v poloze kolmé před rukou levou, nyní od dolejška k hořejšku skrze smyčku volnou projedeme a protáhneme skrze ni a pak skrze velkou smyčku na podušce, do které vpíchneme od spodu. (Obraz čís. 6.)

f) Vytahování jehly. Jehlu vytáhneme ze smyček. Nyní máme druhou smyčku kolem ruky. Obraz čís. 7 a. Novou smyčku malíčkem přidržíme, jehlu vytáhneme a nové oko přidržíme malíčkem. Obraz čís. 7 b.

Obraz čís. 7.

g) Vypouštění nitě. Nyní podržíme jehlu v ruce pravé v položení prvním, a nitě zvolna vypouštíme. Tímto vypouštěním zadrhujeme uzlík. Napřed spustíme niť spod palce, pak vypustíme smyčku kolem prstenníku a prostředníku, konečně vypustíme niť s malíčku, a přitahujeme ji víc a více opatrně a zvolně, až těsně u válečku zadrhneme druhou smyčku v uzlíček. Obraz čís. 7.

h) Přitahování nitě do uzlíku. Přitahováním smyčka zadrhne se. Dbáme, bychom přitahovaly niť nad válečkem stejně v přímé čáře, a aby uzlíček zadrhl se u válečku. Jinak byla by práce neúhledná. Stejnosti lze docíliti pouze cvikem.

17. Co jsme vyvodily, zadrhnuvše uzlík?

Když jsme zadrhly uzlík nad smyčkou volnou, usíťovaly jsme jedno oko. Pro jedno oko jednotlivé, usíťované při začátku práce, třeba vždy dvou uzlíků.

18. Kterak takové oko síťované nazýváme?

Takové oko nazýváme okem obyčejným.

19. Jaký rozdíl jest mezi okem pleteným, háčkovaným a síťovaným?

Oko síťované ode druhých tím různí se, že předešlá snadně rozdrhnouti nám lze; toto však pevně jsouc zadrhnuté v uzlík, nepovolí. Pročež záleží mnoho na čistotě a stejnosti práce.

20. Co učiníme, když oka jsou nestejná?

Máme-li oka nestejná, nezbyde, než ustřihnouti jich.

21. Co vyvodíme, když nepřetržitě do smyčky velké síťujeme? Obraz čís. 8.

Když síťujeme takto více ok, usíťovaly jsme jednu řadu, která začáteční řadou zove se. Tato řada však do počtu ostatních řad nečítá se, nebo ji vždy po ukončení práce od nich odstřihneme.

Obraz čís. 8.

22. Co učiníme, když jsme jednu řadu ok usíťovaly?

Usíťovavše jednu řadu do smyčky velké, vytáhneme váleček z ok. Při řadách dlouhých vytahujeme váleček mezi řadou. Tu spouštíme oka k levé straně sválečku, ale vždy 2 až 3 oka na něm zůstavíme k vůli stejnosti ok.

23. Kterak síťujeme řady další?

Pracujeme-li řadu druhou, obrátíme práci a zase síťujeme jako dříve, jen že vpícháme jehlu vždy do oka řady přede-

šlé. Obr. čís. 6. a 7. Siťujeme od levé ruky ku pravé v řadách semo tamo. Chceme-li míti stejnost uzlíků na půdě, utrhneme na konci řady niť, a začneme vždy od téhož kraje řady pracovati.

24. Když dojde niť v práci, kterak vedeme si?

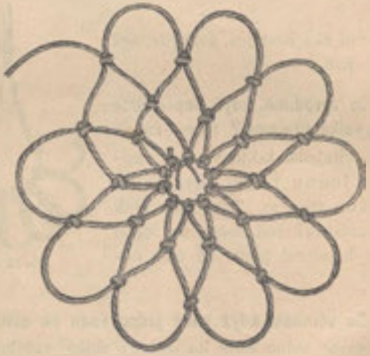
Když niť dojde, přivážeme k ní novou uzlíkem tkalcovským. Obraz čís. 2.

25. Kterak práci ukončujeme?

Ukončivše, niť ustřihneme, zapošijeme ji, a konečky zašité odstřihneme.

26. Pracujeme-li vždy jen v řadách?

Pracujeme též do kola. Obraz čís. 9.

Obraz čís. 9.

27. Kterak při tom vedeme si?

Začneme na velkou smyčku tolik ok, kolik třeba, aby práce měla objem dostatečný, načež oka spojíme. Usiťujeme první uzlík řady 2. do 1. oka řady 1. a tak siťujeme stále dál a dále, vytahujíce váleček z ok, když jsme byly usiťovaly jich 20—30.

28. Co vyvodíme siťováním v řadách?

Siťováním v řadách vyvodíme prolamovanou plochu.

29. A siťováním do kola?

Siťováním do kola vyvozujeme tvary válcovité, duté. Tak zejména: pytlíky, sítě, sítky a pod.

30. Jaké druhy půdy siťované známe?

V siťování ať v řadách, ať do kola známe:

a) půdu hladkou;
b) „ složitou;
c) „ vzorovou;
d) „ pestrou;
e) „ perlovou.

31. Jakou půdu hladkou nazýváme?

Hladká půda nazývá se siťovina, kterou jsme vyvodily pouze obyčejnými oky.

32. Co vidíme na hladké půdě?

Na hladké půdě vidíme, že sestává ze samých čtverečků od úhlu, jejichž hrany — zde nitě — koso proplétají se a uzlíčky tvoří úhly.

33. Kolik ok třeba na jeden čtvereček?

Na jeden čtvereček třeba jednoho oka, ale dvou řad. Pravidelné oko jednou tak jest široké, jak jest vysoké, a proto čtvereček jest vždy jednou tak velký, co obnáší objem válečku. Na to při volbě válečku pamatujeme.

34. Kterak hladká půda jinak ještě nazývá se?

Hladká půda nazývá se siťovinou kosou.

35. Známe-li ještě jiný druh hladké půdy?

Známe ještě siťovinu rovnou.

36. Čím tato od předešlé různí se?

Rovná siťovina od kosé různí se polohou čtverečků. Na půdě pevné jsou hrany čtverců svislé a vodorovné.

37. Kterak síť rovná vyvozuje se?

Siťovina rovná vyvozuje se přidáváním a ujímáním ok. Začínáme na jedno oko, a jedním končíme. Siťujeme tímto způsobem též tvary měřické, na jejichž základech i siťování rovné půdy spočívá.

38. Kterak ujímáme?

Ujímáme:

a) když dvě nebo více ok řady předcházející jediným uzlíkem zadrhneme;

b) když na konci řady jedno nebo více ok vynecháme;

c) když poslední oko převlékneme.

Poslední stane se tím, že vytáhneme váleček z oka, než uzlík zadrhujeme, který zapadne v polohu jednu s okem hořením.

39. Kterak přidáváme?

Přidáme, když dva a více uzlíků do jednoho oka usiťujeme.

40. Kdy pracujeme v síti kosé?

Siťovinu kosou pracujeme pouze na takové předměty, které: 1. sítě zastupují; 2. které semo tamo mohou se táhnouti, jelikož síť kosá snadno poddá ze; 2. okolky třísní.

Tak siťujeme v síti kosé: sítky na hlavu, sítě na pokrytí, sítě na uschovávání věcí, rukavičky, pytlíky, háčky, čepečky, šálky, šátky, povlaky, okolky a pod.

41. Kdy rovnou siťovinu zvolíme si?

V rovné síti pracujeme, když chceme, aby půda byla pevná, a vždy, když věc nesmí z polohy své vyšinouti se, nazvíce pak, když chceme v síti prošívati.

V síti rovné pracujeme: vložky, tvary měřické, pokryvky, různé krajky a pod.

42. Co jest půda složitá?

Půda složitá jest ta, kterou siťujeme jinými druhy ok než obyčejnými.

43. Jaké druhy ok známe?

Známe následující druhy ok:

1. obyčejné oko;
2. podvojné oko;
3. dlouhé oko;
4. kulaté oko;
5. pásemkové oko;
6. tylové oko.

44. Kterak oko podvojné siťuje se?

Otočíme niť kolem válečku dvakráte než zadrhujeme uzlík.

45. Kterak oko dlouhé siťuje se?

Oko dlouhé jako obyčejné siťuje se, ale uzlík nesmí těsně přiléhati k válečku. Napneme práci z tuha, váleček rovně položíme, a srovnáme tak, aby uzlík zadrhl se výše nad válečkem.

46. Kterak oko kulaté siťuje se?

Oko kulaté usiťujeme, když jehlici vpichujeme od hořejška k dolejšku do oka řady předešlé.

Tímto druhem ok půda kulatá vytvořuje se.

47. Kterak oko pásemkové siťujeme?

Usiťujeme oko dlouhé; pak položíme niť, jakobychom chtěly siťovati oko obyčejné; ale niť neotočíme kolem válečku do smyčky, nýbrž jen vedle něho přes prsty. Jehlou též nevpichujeme do oka řady předešlé, ale skrze oko dlouhé v této řadě právě usiťované. Uzlík usiťuje se u válečku, aby obě nitě oka ležely rovně při sobě. Oko pásemkové tvoří mezery šestiúhelné. Tímto druhem ok půda svazovaná vytvořuje se.

48. Kterak oko tylové síťuje se?

Niť položíme přes váleček jako pro oko obyčejné, ale než ji pustíme spod palce, projedeme jehlou skrze smyčku druhou, z níž uzlík zadrhnouti se má, od pravé ruky k levé pod niť pracovní od dolejška k hořejšku, pak teprvé uzlík zadrhujeme.

Tímto okem půda tylová vyvodí se, která zvláště krásnou jest, vezmeme-li na místě válečku jehlici.

49. Jaká jest půda vzorová?

Půda vzorová oku více lahodí, než hladká. Jest to půda, která vzorem vyvozuje se. Známé až posud půdy vzorové v síťování jsou:

a) síť anglická;
b) „ čtvercová;
c) „ růžová;
d) „ křížová;
e) „ hvězdová;
f) „ gobelinová;
g) „ egyptská.

Mimo tyto půdy síťují se i jiné vzory, které však nikdy nejsou tak rozmanité, jako vzory pletené a háčkované.

50. Kterak vzorová půda a vzor v síťovině vyvozuje se?

Vzory v síti vyvozují se:

1. Střídáním válečků různého objemu. = Beřeme jednou tenký a zase silný ano i třetí váleček.
2. Střídáním nití. = Beřeme nitě tenké a zase silné, ne podvojné.
3. Otáčením ok. = Oko řady předešlé otočíme, než doň vpíchneme. Obr. č. 10.
4. Křižováním ok. = Oka dlouhá skřížíme, než do nich vpícháme.

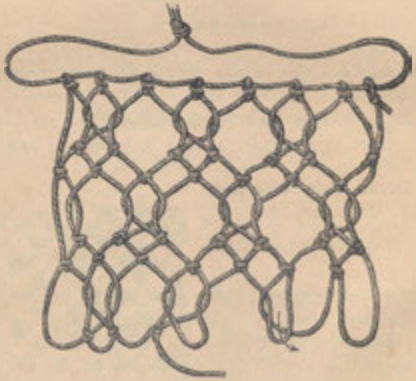
Obraz čís. 10.

3. řada: jako první. Kde bylo podvojné, siťuje se obyčejné. Tuto půdu lze i jinak přeměniti.

53. Kterak půda růžová siťuje se?

Dva válečky, z nichž jeden 14 a druhý 28 ‰ má v objemu.

1. řada: začáteční; sudý počet.
2. „ přes váleček 28 ‰: hladká oka.
3. „ „ „ 14 ‰: * první oko provlékneme skrze druhé a hned usiťujeme do něj 1 oko obyčejné. Druhé z těchto ok za nit zadní provlékneme opět (obraz čís. 13. šipka) skrze oko, za kterým leží, a usiťujeme do něho 1 oko obyčejné. Od * opakuje se.
4. „ hladká řada přes váleček 28 ‰.
5. „ přes váleček 14 ‰ jedno oko obyčejné a pak od * řady 3. dále.
6. „ jako 2. řada a t. d. Obraz čís. 13.

Obraz čís. 13.

54. Kterak síť křížová pracuje se?

1. řada: hladká, lichý počet.
2. „ 1 oko podvojné, 1 oko obyčejné.

3. řada: do 1. oka podvojného, 1 oko obyčejné, do 1. oka obyčejného 1 oko dlouhé, jehož uzlík u oka řady 2. zadrhuje se.
4. „ do prvního oka podvojného řady 2. píchneme horem a provlékneme skrze ně krajní oko 3. řady, do kterého usiťujeme 1 oko obyčejné. * Do nejbližšího podvojného oka řady 2. nyní píchneme horem, a provlékneme skrze ně nejbližší oko řady 3., čímž nám provléklo se i oko vedlejší, které povytáhneme. Pak usiťujeme nejprve do prvního z těchto dvou povytáhnutých ok, a po něm teprve do druhého z nich, 1 oko obyčejné. Od * opak.
5. „ jako 3.
6. „ jako 4. od *.
7. „ jako 3.
8. „ jako 4. od začátku. A tak se pracuje dále.

55. Kterak půda hvězdová pracuje se?

Jest to síť křížová v položení posuvnutém.

Toho docílíme, když v řadě 4. po provléknutí ok usiťujeme nejprve oko obyčejné, a pak teprve oko podvojné. Postup další jest opět jako při křížové.

56. Kterak půda gobelinová siťuje se?

1. řada: hladká, sudá.
2. „ 1 oko obyčejné * nejbližší oko provlékne se skrze následující, a do obou po 1 oku obyčejném usiťujeme.
3. „ hladká.
4. „ jako 2. ale hned od *.
5. „ jako 3.
6. „ jako 2. a vzor se odtud opakuje.

57. Kterak půda egyptská pracuje se?

Dvaválečky: 1. tenký, 2. dvakráte tak silný.

1. řada: hladká s tenkým válečkem.
2. „ „ se silným „
3. „ z egyptských ok, přes tenký váleček.

Egyptská oka třikráte jsou skřížená a takto pracují se:

1. Váleček položíme, nit otočíme, druhé oko do prvního vtáhneme a ku levé straně přitáhneme;

2. oko první nyní opět stáhneme do druhého, a usitujeme do smyčky jeho 1 uzlík;

3. nad smyčkou, do které jsme nyní usitovaly 1 uzlík, položila se smyčka oka druhého vodorovně, jakoby obě oka přepásala. Za tuto smyčku zachytíme jehlou, povytáhneme ji a usitujeme do ní 1 uzlík.

4. řada: hladká přes tenký váleček.

5. „ jako 2.

6. „ jako 3., jenže oka skřížená posouváme a proto začneme 1 okem obyčejným.

Od 1. řady vzor opakuje se.

Nazývá se též řecká sít.

58. Kterak půda pestrá vyvozuje se?

Pestrá půda vyvodí se, když situjeme hladkou i jinak vzorovanou půdu ve dvou i více barvách souladných.

59. Kterak půda perlová vyvodí se?

Půda perlová vyvodí se, když perla přes uzlík sitovaný zadrhne se.

60. Kterak situjeme perlami?

Navlékneme do jehly šicí hedbáví, nabeřeme jednu perlu, pustíme ji na nit a položíme ji na vrchní stranu válečku, kde ji zadržíme ukazovákem levé ruky, by dále nesklouzla se. Pak situjeme jehlou šicí, jakobychom měly v ruce sitovací. Než nit vytáhneme, projedeme jehlou ještě jednou skrze perlu, a provlékneme ji skrze smyčku, ze které zadrhujeme uzlík. Nit zatáhne se, perla posuvne přes uzlík, a uzlík zadrhne se.

61. Kterak tvary měřické pracují se?

Měřické tvary ujímáním a přidáváním vyvozují se.

62. Kterak v síti kosé pracují se?

V síti kosé dbáme jedině pravidelnosti tvarův.

Pracují se buď se stran, buď z jejich středu.

63. Které se stran pracují se?

Se stran pracují se:

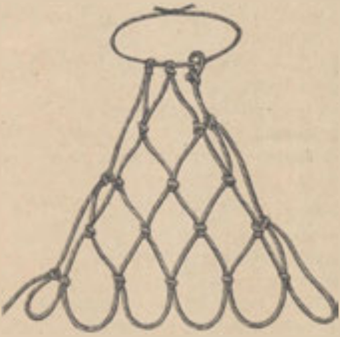
a) Obdélník. Začne se buď po šířce, buď po délce a siťujeme tak dlouho, až míru zvolenou zhotovíme.

b) Čtverec. Kolik jest ok začátečních, jednou tolik řad usiťujeme, na př. 10 ok, 20 řad.

c) Trojúhelník. Pracuje se buď: 1. s podpony, buď 2. od vrcholku.

1. Usiťujeme tolik ok, kolik třeba, aby dala míru přepony. Na konce řady 1 oko sujímáme, až jen 1 zbude.

2. Začneme na 2 oka a ku konci řady 1 oko přidáváme. Začáteční oka pak svážeme v jedno. Obraz čís. 14.

Obraz čís. 14.

d) Kruhovité tvary. Začneme na libovolný počet ok a usiťujeme jednou tolik řad, na kolik ok jsme začaly, na začátku po 1 oku přidávajíce. Pak právě tolik řad bez přidávání usiťujeme, načež ujímáme na začátku a na konci řady, až máme týž počet ok jako při začátku.

e) Vejčité tvary. Pracují se jako tvary kruhovité, jen že více řad středních bez přidávání siťujeme.

f) Pruh. Siťujeme-li obdélník nepřetržitě do délky, upracujeme pruh.

64. K čemu pruh slouží nám?

Pruh jest buď: okolkem, vložkou, krajkou.

Pro poslední druh bývá po jednom kraji zubovaný.

K okolku třísně vážou se, nebo kraječka vzorová siťuje se doň.

Vložka v síti kosé příliš táhne se a nelze ji doporučiti. Lépe usiťovati ji v síti rovné.

Krajky jsou dvojí: vzorované a hladké. Hladké prošívají se.

65. Kterak pruh zubovitý pracuje se?

Pruh zubovitý jest dvojí: špičatý a přiokrouhlý.

1. Zoubky špičaté:

1. řada: 6 ok.
2. „ na konci do oka posledního přidáme 1 oko.
3. „ bez přidávání
4. „ jako 2., 5. jako 3. a tak přidáváme do 11 ok.
11. „ bez přidávání.
12. „ jako jsme přidávaly, ujímáme.
13. „ bez ujímání.

Tak siťujeme, až máme pouze 6 ok. a pokračujeme od 1 řady.

2. Zoubky přiokrouhlé:

1. řada: pět ok.
2. „ do posledního oka přidáme.
3. „ hladká.

Tak až máme 10 ok. Pak siťujeme 7 řad, — tolik, kolik jich siťováno s přidáváním — hladce.

Pak kde jsme přidávaly, ujímáme až na 5 ok.

Chceme-li oba druhy zoubků zvětšiti, více řad siťujeme, ale vždy pracujeme dle těchto pravidel.

66. Kterak siťujeme pruh zubovitý po délce jeho?

Pruh zubovitý nazvíce ku předmětům po délce jeho siťuje se. Usiťujeme několik řad hladce, a pak každý zoubek zvláště sám o sobě pracujeme. Odečteme si 9—10 i více ok, a pouze tato odečtená oka pracujeme, vždy poslední vypouštějíce, čímž

zářezy na zoubku tvoří se. Při oku posledním nit ustřihneme, a nový zoubek začínáme.

67. Kterak vedeme si při krajce vzorové?

Krajka vzorová do okolku dle předloh vzorových pracuje se a používáme k tomu více druhů válečků i různé nitě.

68. Které tvary ze středu jejich pracujeme?

Ze středu pracují se: čtyř- a víceúhelníky a kruhy.

69. Jakými pravidly vedeme si, siťujíce čtyř- a víceúhelníky?

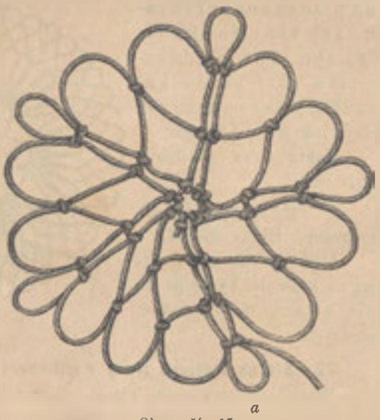
Pravidlo hlavní jest: Kolik úhlů čítá tvar, na tolik ok začne se, načež z každého oka, které tvoří základ úhlopříčné čáry, přidáváním utvoří se dvě. Přidáváme pak při každém kolem v dalším postupu, a sice vždy do druhého oka v jednom oku usiťovaného; tudíž vždy do přidaného.

70. Kterak bychom asi siťovali čtverec?

Začneme na 4 oka. Váleček vytáhneme a oka ve kruh spojíme tím, že siťujeme do oka 1. Do každého oka přidáme. Při řadách dalších oka hladká a do přidaných vždy dvě.

Též můžeme začíti na 8 ok, a 1. řadu bez přidávání obsiťovati. Obraz čís. 15.

Siťujeme, až je čtverec dosti velký. Hlavní smyčku po ukončení nevytáhne-

Obraz čís. 15.

me, ale zdrhneme ji ve středu, pevně zavážeme a zapošijeme; konečky ustřihneme.

71. Kterak kruh siťuje se?

Kruh pracuje se pouze v síti kosé, buď:

a) bez přidávání;

b) s přidáváním v každé řadě;

c) „ ob dvě a více řad.

A. Začneme na tolik ok, kolik si jich žádá okružnice, spojíme je a siťujeme kolem tak dlouho, až kruh dospěl ku patřičné vzdálenosti svých poloměrů od středního bodu, načež hlavní smyčku stáhneme a zavážeme. Otevřené kolečko též obšijeme nebo obháčkujeme.

Nesmíme vícekrát kolem siťovati, abychom neusiťovaly tvar válcovitý. Nejlépe, když tvar kruhu z papíru ustřihneme, a dle toho řídíme se, často měříce práci svou.

Takto siťují se nazvíce jen malé růžice a kroužky.

B. Začneme na 8 ok. Na čtverci přidáváme vždy v každé řadě do téhož oka přidaného; při kruhu však vždy do oka vedlejšího. Tak přidávaná oka točí se do kotoučku. Siťujeme kruh tak velký, jak si jej přejeme.

Takto síťky na hlavu siťují se.

C. Tyto kruhy vždy jsou vzorované. Obraz čís. 16.

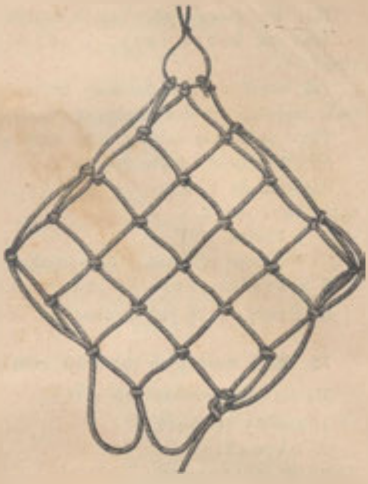
Vzor již tak jest sestaven, že kruh jím vyvozuje se, a je k tomu třeba předloh vzorových.

Obraz čís. 16.

72. Kterak měřické tvary v síti rovné vyvozují se?

Pracujíce tvary v síti rovné, dbáme mimo tvar na polohu čtverečků. Začínají se buď od úhlů, buď od středu.

Obraz čís. 17.

1. Čtverec úhlopříčny. Začneme na tolik ok, kolik třeba, aby čtverec v čáře úhlopříčné byl dosti velký, a v každé řadě na konci ujmeme 1 oko, vypuštěním oka.

Tak siťujeme, až máme jen jedno oko, načež niť ustřihneme, a od přepony trojúhelníku takto vytvořeného druhou polovici čtverce jako první usiťujeme.

2. Čtverec od úhlu. Obr. čís. 17.

Začneme na 2 oka, a v každé řadě na konci přidáme po 1 oku. Když má čtverec žádoucí velkosť, usiťujeme 1 řadu bez přidání, a pak tak ujímáme jak jsme přidávaly až do jednoho oka.

3. Obdélník. Usiťujeme trojúhelník od vrcholu, aby podpona jeho dala nám žádanou výšku obdélníku.

Má-li míti určitý počet čtverců, musí řada poslední čítati o 2 oka více; na př.: 10 čtverců = 12 ok. Nyní siťujeme dále tak, že na konci jedné řady 1 oko ujmeme, a na konci 2. 1 oko přidáme, až máme žádoucí délku obdélníku, načež siťujeme jako se začátku, trojúhelník od přepony až do 1 oka.

4. Kosodélník. Začneme na tolik ok, kolik si žádá výška jeho. V řadách lichých pak přidáváme a v sudých ujímáme.

5. Trojúhelník. Začneme na 3 oka.

1. řada. Do 1. oka 1 oko, do 2. dvě, do 3. také dvě. Máme 5 ok.

Tak stále pracuje se v řadách a přidávají se v každé 2 oka.

Tako na konci řady, 1 oko do přidaného oka v středu.

Tak utvoří se rovnoramenný trojúhelník, který kolmice od vrcholu rozpoluje na dva snadné trojúhelníky;

Tímto způsobem šátky třírohé siťují se.

Jiný trojúhelník takto pracuje se:

Začneme na 1 oko.

1. řada: Do 1 oka 2.
2. „ * hladká.
3. „ Na konci přidáme. Od * opakuje se.

Z pravidla pouze na jednom konci přidává se.

6. Pruh. Pruh jest prodloužený obdélník.

73. Má-li tento pruh též kraje zoubkované?

Má též kraje zoubkované a sice:

1. zoubky špičaté,
2. okrouhlé,
3. vystřihované.

1. Začneme na 2 oka, a ku konci každé řady 1 oko přidáme, až máme tolik čtverců, kolik jich má býti beze zoubků. Pak přidáváme pouze po jedné straně, která utvoří rovný kraj, a sice vždy v jedné řadě přidáme, ve druhé nepřidáme. Když zoubek zdá se nám dosti velký, odečteme si o 1 oko více, než šíře pruhu obnáší, které siťujeme. Ostatní nesiťujeme.

Pak druhý zoubek zase takto pracujeme:

Když je pruh dosti dlouhý, ujímáme od krátké řady až do 1 oka.

2. Když jsme jako u předešlých usiťovaly zářez jeden až ku špičce, usiťujeme celou řadu až ku konci, kde vypustíme 1 oko. Tak vypustíme oka 2—3 na špičce zoubku, než opět oka odečteme pro zoubek druhý.

3. Usiťuje se obdélník, a do jednoho jeho kraje zoubky rozmanité pak vystřihují se; vystřihané pevně obšíváme stehem kroužkovým.

74. Co sestavujeme ze tvarův měřických?

Ze tvarův měřických sestavujeme pokrývky a předměty podobné. Na základě těchto pak siťují se i různé věci jiné.

75. Čeho jest siťovina základem?

Siťovina jest základem prošívání v síti a guipury siťové.

76. Kterak jinak práce zove se?

Práce nazývá se: k r a j k o v i n a s i ť o v a n á.

77. Kolik druhů prošívání známe?

Známe dva druhy: p r o š í v á n í o b y č e j n é, a
„ g u i p u r o v é.

78. Co jest obyčejné prošívání?

Obyčejné prošívání jest původní prošívání krajky siťované. Vyplňují se jím čtverce siťové v rozpočtu vzorové předlohy pro siťovinu, nebo pro steh křížkový.

Prošívá se v síti kosé i rovné, na půdě hladké i vzorované.

79. Kterak vedeme si při prošívání?

Nejprve siťovinu zhotovenou vypereme, z tuha oškrobíme a pak napneme za mokra hladce a rovně. Když uschla, napneme ji buď do rámce, bud na papír voskovaný, a to z t u h a.

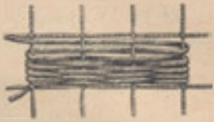
80. Čím prošíváme?

Prošíváme z pravidla nití téže barvy a síly, z jaké jsme siťovaly. Částečně i z téže jakosti, ale beřeme k tomu též bavlnu na půdu lněnou, i vlnu, i hedbáví, a na půdu hedbávnou i zlatou a stříbrnou niť. Někdy vzor určuje si niť silnější pro obrysné čáry, anebo slabší pro některé figurky, což vzorem naznačeno bývá.

81. Jakou jehlou prošíváme?

Prošíváme jehlou šicí, látací i jehlou na kanavu, anebo jehlou zvanou guipurovou; ale vždy v jemnosti přiměřenou niti a půdě.

82. Kterak steh prošívací pracujeme?

Obraz čís. 18.

Steh prošívací (point de reprise) jest steh látání prádla. Nabírá se vždy jedna niť siťované půdy na jehlu, druhá zůstává pod jehlou; ve zpáteční řadě opět niť, která dříve na jehlu nabrala se, zůstává pod jehlou a opačně. Tak protahujeme stále, až čtverečky, o nichž pracujeme, vyplněny jsou. Obraz čís. 18. Následuje-li více čtverečků za sebou, všechny najednou protahují se.

83. Jakými pravidly vedeme si?

Pravidly vedeme si následními:

1. Pracujeme od levé strany ku pravé.
2. Pracujeme v řadě jedné dle vzoru a přecházejíce do řady druhé dbáme, by přechody ukryly se. Za tím účelem niť kolem hran čtvercův ovíjíme.
3. Niť stejnoměrně klademe; ani volně, ani těsně.
4. Dojde-li niť, novou k ní navazujeme.
5. Začínáme od rubu ku lícu.
6. Při začínání niť ku hraně siťového čtverce přivážeme.

84. Kterak při prošívání guipurovém vedeme si?

Při prošívání guipurovém takto vedeme si:

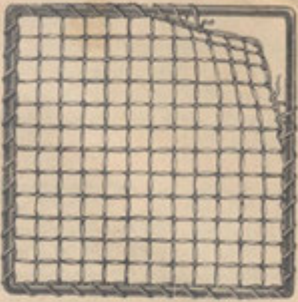
a) siťovinu dobře napneme;
b) niť vhodně zvolíme;
c) stehy stejnoměrně utahujeme;
d) čistě a přesně pracujeme.

Pravidla začínání, o niti nové, a o nitě převádění jsou tatáž jako při prošívání obyčejném.

85. Jakou niť volíme?

Beřeme z pravidla niť v téže jakosti, síle a barvě jako jest siťovina; ale guipura bývá též z více druhů nitě pracována a upotřebuje se často v bílém na místě příslušné nitě také s p i n a l, a b a v l n a na lněné půdě.

Spinalem nebo bavlnou otevřenou vždy steh plátěný prošívá se.

Obraz čís. 19.

86. Kterak napínáme?

Napínáme do rámce ze železného drátu. Hlavní jest, aby siťovina z tuha napnula se. Obraz čís. 19.

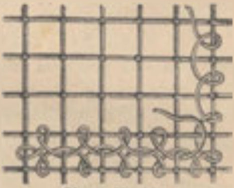
87. Jakými stehy prošíváme siťovou guipuru?

Stehy guipurového vyšívání jsou čtverého druhu:

1. stehy průzračné:
2. „ plné;
3. „ vypouklé;
4. „ ozdobující.

88. Které stehy čítáme k průzračným?

K průzračným stehům čítáme ony, jež vyplní čtverce, ale nevyplní jich.

Obraz čís. 20.

89. Jaké stehy průzračné známe?

Známe následující stehy průzračné:

1. Steh krajkový. Obraz čís. 20. (Point d'esprit.)

Jest to volný steh smyčkový ve dvou řadách šitý, přese čtverce ušitý, a sice v opačném směru, by smyčky ve středu těchto dvou řad spojily se.

2. Steh křížkový.

Čtverec síťový nitěmi do kříže napnutými přetne se. U prostřed čtverce steh zaklesáme, totiž ušijeme 1 steh do smyčky, který tamburovému podobá se.

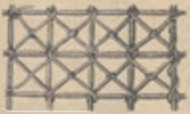
Stehy křížkové jsou ve více způsobech známy, a sice:

a) Poloviční; stehem tímto čtverec přetne se jedním stehem a zaklesá se při uzlíčku síťovém. Obraz čís. 21.

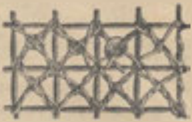
b) Celistvý; napneme nitě pro steh poloviční, ale nezaklesáme, nýbrž niť pouze obtočíme při uzlíčku síťovém, po druhé řadě první stehy úhlopříčně přetínáme a ve skřížení zaklesame. Obraz čís. 22.

Obraz čís. 21.

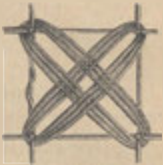
Obraz čís. 22.

Obraz čís. 23.

c) Obtáčený; pracuje se, jako celistvý, jenže nitě napnuté obtáčíme. Obr. čís. 23.

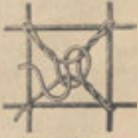
d) Steh natáčený; táhneme niť jako pro steh poloviční, ale dva i vícekráte. Pak přejdeme po straně čtverce, ovíjejíce niť kolem ní, ke druhému rohu a nyní úhlopříčné přetínáme čtverec opět tolikerými nitěmi, jako dříve skřížení nitě proplétají se. Obraz čís. 24.

Obraz čís. 24.

e) Obloukový; od rohu k rohu přes hranu niť do volné smyčky položíme, by zapadla do polovice čtverce. Pak tutéž smyčku ovíjíme až do polovice její, odkudž niť do nové smyčky klademe, vedeme ji k rohu třetímu.

Opět niť ovíjíme až do polovice, a pak napneme ji do oblouku k rohu čtvrtému. Odtud oblouk ovíjíme až do středu čtverce, kde zaklesneme, a odkud niť prostou až k rohu prvnímu ovíjíme. Obraz čís. 25.

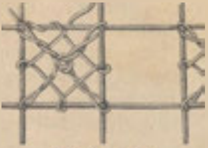
Obraz čís. 25.

f) Dánský; obtáčený křížek kroužkujeme po nitích napnutých.

g) Ozdobený; křížkové stehy zdobí se: ozdobným proplétáním (obraz čís. 26), ozdobným zaklesáním (obraz

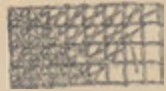
čís. 23.), když kolem zaklesnutí niť do kolečka obtáčíme.

Jiné různé ozdoby pracujeme vždy jak vzor ukazuje.

Obraz čís. 26.

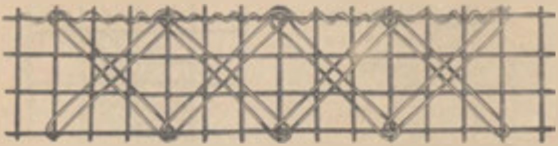
3. Steh tylový. Jest to obyčejný stehovací steh, který v řadách kosých šije, a těsně k uzlíkům síťovým klade se. Do každého čtverce šijeme 2 řady.

Obraz čís. 27.

4. Steh osmičkový. Pracuje se ve 2 řadách kosých. V 1. řadě poloviční křížky; ve 2. řadě šijeme tytéž stehy v jednom směru s prvými, aby u prostřed do osmičky zatočily se. Také se pracuje v položení protilehlém, a pak zove se osmičkový, podvojný (obr. čís. 27.).

5. Steh volný. Jest to steh dlouhý, který zdánlivě na žádné pravidlo neváže, ale přece určení svému ve vzoru přizpůsobuje se. Jest to prosté položení nitě přese čtverce síťové a lemují se jím buď figurky, buď se jím vyvozuje půda čtvercovaná. (Obraz čís. 28.)

Obraz čís. 28.

90. Vyplňujeme-li stehy průzračnými pouze půdu?

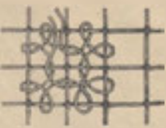
Ze stehův vyplňujících tvoříme též figurky vzorové.

91. Jaké jsou nejznámější figurky ze stehův průzračných?

Nejznámejší figurky ze stehův průzračných jsou:

1. Čtverec a růžice ze stehu krajkového. Obraz čís. 29.

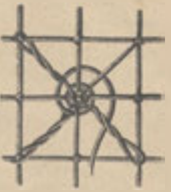
2. Kříž přese čtyry i více síťových čtverců napnutý. Obraz čís. 30. Tyto kříže různě zdobí se. Nazvíce obtáčením a kroužkováním nití, a ozdobou u skřížení. Z těchto jsou nejznámější: pavučinka a růžice.

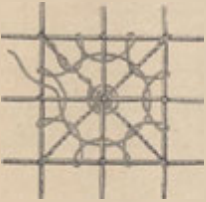
Obraz čís. 29.

Pavučinka obtáčí se kolem skřížení, aby sloupky kříže ležely spod nitě pracovní a nitě půdy na niti. Obraz čís. 31.

Růžice obtáčí se tak, aby vždy nitě sloupků i půdy střídavě jednou pod jehlou a zase na jehle ležely. Proto beřeme při začátku nové řady dvě nitě za jednu. Obraz čís. 30. To jsou růžice plné. Růžice též jsou však průzračné. Tyto šijí se stehem růžicovým.

Obraz čís. 30.

Obraz čís. 31.

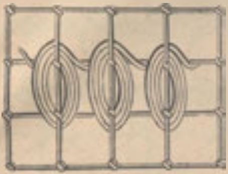
Obraz čís. 32.

92. Kterak steh růžicový pracuje se?

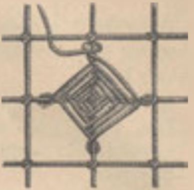
Steh růžicový po napnutí kříže šije se od středu jeho od levice k pravici. Niť přidržíme palcem ruky levé, jehlu vpíchneme pod hrany čtverce, neco sloupek kříže, aby špička její směřovala ku východu stehu, a šla přes niť. Jehlu vytáhneme, a zase jí vpícháme pro steh druhý. Steh zakládá se na otočení a upevnění nitě pracovní. Tak pracuje se několik řad, a můžeme též sloupků přidávati. Obraz čís. 32.

93. Jaké figurky vzorové ještě známe?

Jsou ještě figurky ze stehův dlouhých, které otáčí se kolem uzlíků síťových. Z těch nejznámější jest: kroužek (obraz čís. 33.), čtverec (obraz čís. 34.), hvězdice (obraz čís. 35.).

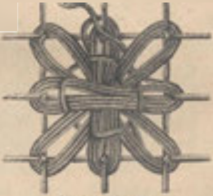
Obraz čís. 33.

Obraz čís. 34.

94. Které stehy čítají se k plným?

Plné stehy opakem jsou průzračných. Ony zaplní úplně čtverec síťový. Ve vzoru s průzračnými střídávají se.

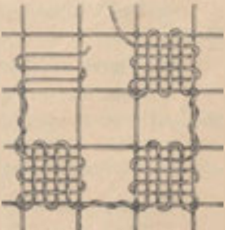

Obraz čís. 35.

95. Jaké jsou stehy plné?

Plné stehy jsou:

a) Steh proplétaný. Protáhneme nitě jako při stehu prošívacím, ale každý čtvereček síťový pouze čtyřmi nitěmi zaplníme. Pak skrze tyto nitě jako útek jiné proplétáme, jednou jehlu na nić, podruhé pod nić vpíchajíce a zase opačně. To učiníme též čtyřikráte. Čtverce síťové nesmí býti velké pro tento steh, aby nitě 4 čtverec jeden s dostatek zaplnily. Krásné jest prošívání spinalem. Obraz čís. 36.

Obraz čís. 36.

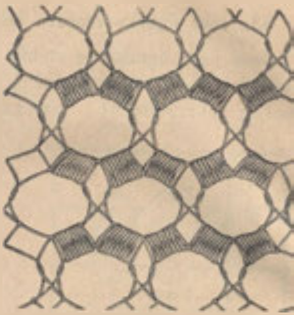
b) Steh prošívací. Stehem

prošívacím nám již známým ve guipuře vyvozují se jednotlivé figurky vzorové.

Jsou to zejména:

1. Pecičky: = obraz čís. 37.

Prošíváme 1 čtverec a táhneme nit jednou v pravo, podruhé v levo.

Obraz čís. 37.

2. Růžky: = obr. č. 12.

Těmi pouze jeden roh čtverce zaplní se. Pracujeme je jako pecičky.

3. Vějířky: = obraz čís. 38.

Vějířky pracují se jako pavučinka, ale pouze na několika nitích, čímž podoba vějíře utvoří se. Napneme si do tří čtverců poloviční stehy křížkové, jejichž stehy zaklesací u jednoho uzlíků sbíhají se.

Obraz čís. 38.

4. Košíčky: = obraz čís. 39.

Napneme si nit podvojnou jako na poloviční steh křížkový, obtočíme ji, a od vrcholu začínajíce až do polovice nitě proplétáme. Steh musí ku stehu řaditi se.

5. Pavučinka a růžice nám již známy jsou.

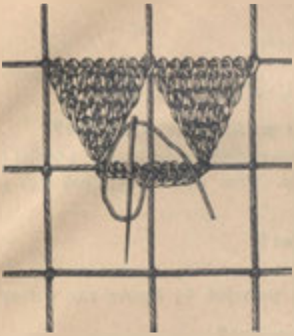
Obraz čís. 39.

96. Kterak umisťujeme figurky tyto?

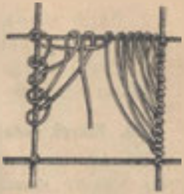
Z těchto figurek vzory vyvozují se a zdobí půdu prostou i prošívanou průzračně, o čemž poučí nás př ložka vzorová. Když pavučinku obtáčíme kolem každého uzl síťového, siťovina pak nazývá se půda mušková.

97. Jaké plné stehy ještě známe?

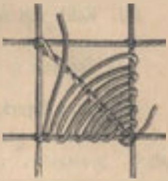
C. Steh benátský. (Obraz č. 40.) Jest to steh smyčko vždy do smyčky řady předešlé ušitý. Vyplňují se jím buď ce

Obraz čís. 40.

Obraz čís. 41.

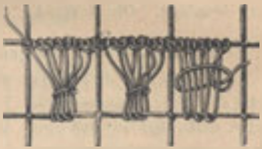

Obraz čís. 42.

čtverce, buď šije se do pyramidy, do rohu v podobě trojúhelníku, zoubků a p., což vzorem podmíněno jest.

Též figurky vzorové jím vyvozují se. Při zoubkách a podobných figurkách stehův ujímáme až do jednoho.

D. Steh květinový. (Obraz čís. 41. a 42.) Jest to dlouhý steh smyčkový, delší i kratší, čímž tvoří se rozmanité figurky, nazvíce listy a lupeny květinové, odkudž název stehu.

Obraz čís. 43.

Též květinový steh uprostřed zaklesá a svazuje se. Taková figurka zove se: svazeček. Obraz č. 43.

98. Co jsou stehy vypouklé?

Stehy vypouklé jsou takové, které na vyšité půdě vystupují, od ní odráží se a tvoří vzory vypouklé.

99. Které stehy vypouklé známe?

Známe tyto stehy vypouklé:

1. Steh prošívací,

2. Steh stonkový,
3. „ smyčkovací,
4. rychlosteh.
Hlavní jest steh prošívací.

100. Kterak vedeme si při šití stehu prošívacího?

Při stehu prošívacím vypouklém napneme nitě, kterým
figurky vzorové označíme si. Přes nitě napnuté pak ste
plétá se.

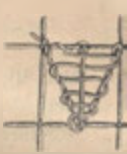
101. Kolik nití napínáme?

Napínáme dvě, tři, čtyři i více nití, jak vzor ukazuje
Nitě napínají se někdy podvojně, by figurka více vyst

102. Jaké figurky vyvozujeme?

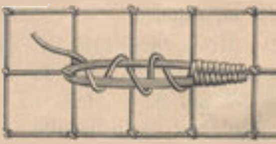
Vyvozujeme: kříž, čtverec, dlouhý list, zoubek, pyramidu, z nichž sestavujeme: hvězdice, růžice, ratolístky, listy, a pod.

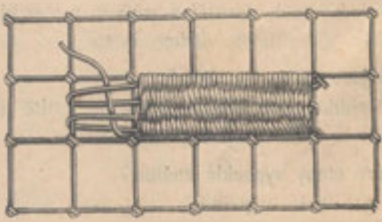
Při pyramidkách též dříve napneme čáry hraničné. Obraz čís. 44.

Obraz čís. 44

103. Kterak steh pracujeme?

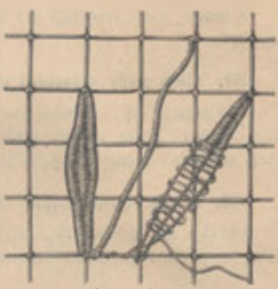
Steh přes dvě nitě (obr. čís. 45.). Napneme přes celou délku figurky dvě nitě, a na nich proplétáme semo tamo niť pracovní, jak už známo stehem prošívacím.

Obraz čís. 45.

Obraz čís. 46.

Nesmíme osnovy stáhnouti, ani stehy rozvolniti, a začínáme vždy od vrcholku figurky.

Steh přes tři a více nití (obraz čís. 46. a 47). Pracuje se jako při stehu propleténém. — Figurky bývají v koncích súženy a ve středu rozšířeny, i nesmíme toho tvaru nikdy porušiti. (Obraz čís. 47.).

Obraz čís. 47.

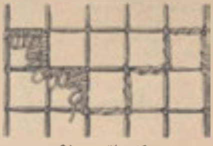
104. Kterak steh stonkový šijeme?

Steh stonkový jest steh obnitkový přes nit taženou ušitý. Za práce tu a tam zachycujeme čtverce síťové. Šije se, kde ve vzoru jsou stonky a čáry.

105. Co víme o stehu smyčkovacím?

Steh smyčkovací ze šití známý, umisťuje se jako steh stonkový, kde vzor čáry naznačuje. Mimo to upevňuje kraje. Důležito jest protahování nití pro steh.

Steh smyčkovací též pikoty, totiž smyčkami z nití zdobí se.

Obraz čís. 48.

Když pro steh nić protahujeme, obraz čís. 48., vždy ji při uzlíku síťovém zaklesáme.

106. Kterak rychlosteh šijeme?

Obraz čís. 49.

Vypíchneme jehlu nahoru, ale jen do polovice, otočíme ji nití několikráte a pak skrze tu točeninu jehlu vytáhneme, a natočením ku místu, kam patří, přišijeme.

Obraz čís. 49.

Z tohoto stehu sestavují se: kvítky, různé lístky a podobné ozdůbky.

107. Které stehy ozdobující umisťujeme?

Ozdobující stehy v siťovině jsou stehy umělé, jakýchž ve vyšívání známe. Tento způsob prošívání jest nejumělejší, a napodobují se takto vzácné krajky guipurové.

108. Kterak síťovina uvnitř vzoru vystřihuje se?

Uzlíčky síťové na těch místech, kde siťovina po vyšití vystřihá se, pevně zapošijeme, než vzor prošíváme.

Obsah.